

Nro. 20.

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Septembernek 6-dik napján 1796-ik
esztendőben.*

Hadi Történetek és Környülállások.

I. Német Országban.

Károly kir. fő hertzeg *Frankóniai* kerületből küldött, és a' *Bétsi* Fels. udvari Cancellária által az olvasó Publikummal is közöltetett, reánk nézve igen szerentsés jelentés után, semmi változás nem történt a' *Norimbergai* környéken táborozó Cs. K. ármádiánál. — *Kray* F. M. Lajtinant megküldötte azon veszteségének laistromát, mellyet a' múlt hólnapnak 20-dikán *Wolfringen* mellett szenvedett, a' melly a' Fels. udvari hadi Tanáts jegyzése szerént, 38 hóltakból, 224 sebbe estekből és 58 nem találtakból állani mondatik.

A' Fr. kerületben, és felső Palatinatusban *Bavariának* északi részében táborozó Cs. K. armádiák következőképen fekszenek: Aug. 29-ik napján Gr. *Sztáray* fő kvártélyá *Hertzogenaaurachban*, a' *Károly* kir. fő hertzegé 26 és 27-ik napjain *Laufban*, 28-ikán *Heroldsbergben*, 29-ikén *Bayersdorfbán* volt. — Néhány osztályok 26, 27, és 28-ik napjain Augustusnak sebes marsokban az *Aisch* vizéig nyomultak előre, 's egészen *Erlangáig* terjesztették ki magokat. — Aug. 28-ikán *Forchheimban* és *Kersbachban* még Frantziák voltak, az elsőbb mellett egynéhány ezer emberrel szaporított a' *Jourdán* Fr. vezér armádiája, kinek fő kvártélyá *Binsbergben*, *Forchheim* szomszédságában volt Aug. 27 és 28-ik napjain. — E' napon egynéhány Cs. K. seregek telepedtek le az *Aisch* folyóviz bal partyán. — Aug. 28-ik napját követett éjjel magyar huszárok rukkoltak bé *Hailendorfba*. — Ezen éjjel, éjfél után 1 és 4 óra közt kemény ágyú ropogás hallatott *Forchheim* környékéről.

A' *Jourdán* Frantzia vezér armádiáján Aug. 17-ik napjától fogva 28-ikig történt szerentsétlenséget egyenlőképen bizonyítják a' *Frankóniai* kerületből, és felső Palatinatusból hozzánk jött tudósítások, ezt is hozzá tévén, hogy a' *Károly* kir. fő hertzeg és Gr. *Wartensleben* vezérlések alatt lévő, 60000 főből álló armádia nyomban üzi az ellenséget, és hogy ideje ne lehessen erejének öszve szedésére, leg kevesebb pihenésre való időt sem enged nékie. — Midőn látná a' Gr. *Wartensleben* corpusánál lévő granatérosság *Károly* fő hertzeget az armádia frontya előtt állani, sok vivat kialtással nyilatkoztatta ki jelenletele eránt való örömét, 's fel szóval kötelezte magát arra, hogy akárhova, 's akármerre fogja ötet ő királyi fő hertzega vezetni, mindenüve kéz lészzen vele el menni 's vele együtt élni halni.

A' *Szultzbachi* levelekből is azt olvassuk, hogy a' *Schwartzenfeldi* utolsó batalliánál véresebb ütközet nem történt ezen mostani veszedel-

mes haboruban. — A' Szulzbachi és Ambergi lakosok 800 réf válznat kényszerítettek a' sebbe esett Frantziák számára adni. — Az utólsóbb helységbe vissza futott Frantziák meztelen fegyverrel futkosván az úttzákon, felettébb káromlották a' felső Palatinatusbelieket, árulóknak neveztek, és pusztitással 's tüzzel fenyegették őket, és ha Gróf *Hollenstein* nem esedezett volna *Jourdán* vezér előtt a' szegény lakosokért, bizonyosan ezeken állották volna bosszújokat. — *Ebermanstadt* középszerű város, mellynek néhány engedetlen lakosai az ott által futott Frantziákra lövöldöztenek, ezek által fel gyújtatott, és igen sok kárt vallott, a' tűz óltására menni akart falusiak sem botsáttak oda bé. — Az ezen helység mellett történetlatában *Crawford* Anglus Obester el esett. — A' *Norimbergai* kapukon és fegyver tárház előtt Ausztriai katonák állanak vigyázaton. — *Jourdán* Fr. vezér fő armádiája *Holfeld* és *Gréfenberg* közt táborozni mondatik.

II. Olasz Országban.

Minekutánna *Moreau* Fr. fő vezér Gr. *Latour* Cs. K. F. M. Lajtinántot a' *Lech* vizén által nyomta, *Monachiumot* el foglalta, és naponként mind jobban jobban közelgetne *Baváriának* innenső hatarához, szükségesnek itilte Gr. *Wurmser* fő hadi vezér maga armádiáját részekre osztani, és a' Német Tyrolis védelmezése végett néhány hadi seregeket *Botzen* környékére húzni, néhányakat a' *Bregentzi* Grófságba bé rontott Frantziák ellen küldeni, a' *Baváriában* lévő ellenség ellen *Kufstein* várat is vedelmező állapotba helyheztetni, maga fő kvártélyát pedig *Allából* 14 mélfölddel bellyebb *Botzenbe* által tenni. — A' *Mantua* várat blokirozó, az az, zárva tartó Frantzia seregekre gyakran nagy háfzonnal ki tsap az abban lévő, és mindenféle eleséggel jól provideáltatott Cs. K. katonaa őrizet.

Laudon Generális, néhai *Laudon* fő vezérnek testvér ötséről való unokája, a' *Tyrolisi* provincialis katonaságnak kormányozója gyűllést tartván *Méranban* *Tyrolisnak* hajdani fő városában, azon környékbeli urasággal, és közönséges tiszviselőkkel, 's szemek eleibe terjesztvén az északi és napnyugoti *Tyrolisra* közelgető veszedelmet, mindnyájokat arra bírta, hogy minden *Botzentől* fogva *Adlesbergig* (18 német mérföldnire tartó környéken) találtatható stuttzosos vadászokat hazájok védelmezésére öfzve gyűjtsék, és semmit is abban el ne múlassanak, a' mit hazájokhoz, fejedelmekhez, óltáraikhoz, feleségeikhez, 's gyermekeikhez, és tulajdonaikhoz való kötelességek töllök kiván. Gyökeres beszédjének az a' sikere vala, hogy már most minden kezeit és lábait mozgatható férfi, sőt még az iskolákban járó ifjúság is fegyvert fogván örömmel megy a' nékiek ki mutatott ör álló helyekre.

Német Ország.

Monachium városának kapui nem a' Cs. Királyi, hanem a' *Condé* hertzeg corpora előtt zárottattak bé, a' mellynél lévő desertorok és gyűlevész nép Német Ország némely helységekben illetlenül viselték magokat. — A' *Frankfarti*, *Landaui* és *Luxemburgi* fegyveres tárhazakból sok ártilléria vitetett *Moguntzia* és *Ehrenbreitstein* városainak ostromoltatására. — Az utólsóbnak környékét és erősségeit szorgalmatosan meg vizsgálván a' levegői hajóban fel ment Fr. indzsinérek, az ostromló erőnek nagyobb részét annak erőtlenebb helyei ellen akarják fordítani.

Aug. 28-ik napján, reggeli 9 órakor *Regensburgba* érkezett a' Cs. K. tábori hadi fő Commisarius F. M. L. B. *Lilien* a' tábori kasszával, kantzelláriával, és a' magazinumnál lévő personalevel, a' kikkel harmad nappal annakutánna *Straubinga* felé folytatta a' maga útját. — Az ottan nyugodalom napot tartott Frantzia fogoly tisztekkel, és köz emberekkel igen jól bántak a' mieink,

az elsőbbek ordonantz által kisírtetve az egész városban szabadon járhattak.

A' *Regensburgban* lévő Német Országai Diétának tagjai tartván a' Frantziák visitájától, három követet küldöttek magok kebeléből *Jourdán* fővezérhez, azt kérvén tőle, hogy mind azon várost, mind őket bátorságban lenni, és szokott foglalatosságaikat tovább is szabadon folytatni engedje, de, a' mint hallatik, üres válasszal tértek vissza a' fellyebb említett követek.

Nagy Britannia.

Néhány hólnapoktól fogva azt repesgetik a' közönséges újság levelek, hogy meg irigyelvén a' *Madritti* ministerium a' Brittusoknak Asiai és Amerikai Szerentséjeket, 's tartván a' több Európai tengeri hatalmasságokra következhető Szerentsétlenségtől, el tökellette légyen magában ellenek fegyvert fogni, 's további előmenetelekben meg akadályoztatni. Minémü hitelt érdemeljen ez a' régtől fogva szárnyaló hír, ki tettzik a' *The Times* nevű Londoni ministerialis leveleknek Aug. 3-ik napján költ darabjából, mellyben következőképen adatik elő ez a' dolog: „A' Fels. *Madritti* udvarnak nállunk lévő követje *Marquis de la Casas*, a' múlt vasárnap nékie küldetett parantsolat szerint, egy promemoriát adott bé *Grenville* Lordnak, mellyben az Angliai kormányszék ellenvaló külömbkülömbféle panaszai foglaltatnak bé a' *Madritti* kabinetnek, mellyeknek rövid summája ezekből áll: Egészlen a' Frantziák ellenvaló Coalitióinak eredetére megy vissza a' Spanyol kabinet, és mind a' nevezetesebb környülállásokat, mind azoknak következéseit, mellyekben tudnillik a' Fr. Respublika ellenvaló szövetségének ideje, alatt mind a' két nemzet részesült, illeti és előszámlálja. — Ezen előadását néhány dolgokról való rövid jelentésével köti egybe, mellyek a' Spanyol udvarnak a' Coalitiótól való el állása előtt, az alatt, és a' Frantziákkal szerzett békességének kezdetében történtenek, úgymint 1) a' *St. Jágó* nevű

gazdag kereskedő hajónak Anglusok által lett elraboltatása, melly egyenesen ellenkezett a' két nemzet közt fenn állott szövetséggel. 2) A' *Tuloni* kikötő helyből lett kimeneteleknek környülállásai, a' melly alkalmatossággal a' Madritti kabinetnek állatása szerént, a' *Tuloni* lakosoknak a' Spanyol fő vezér jó állasa mellett tett igireteknek leg kissebb pontját sem tellyesítették bé az Anglus vezérek, és hogy ezen alkalmatossággal egynéhány hajókat el vittek onnan a' Brittusok, a' mellyeken lévő portekában a' Spanyoloknak is szükségesképen részeseülni kellett volna. 3) Hogy a' Spanyol kormányzék számára északi Európában vásároltatott hajóépítésre való fák az Anglus kikötő helyekben le árestáltattak, és vagy a' hajókon, vagy pedig a' magazinumokban a' rossz gondviselés miatt öszve rodhattak. 4) Hogy a' Londoni ministerium meg egyezésével a' Spanyol udvar számára Angliában készitetett fegyverekre olly nagy harminzad vettetett, melly miatt kéntelenek vóltak a' Spanyol agensek azokat nagy károkkal el vesztegetni. 5) Hogy a' Spanyol udvar követjét *de la Casas* markiót mindjárt az első audientzián illetlenül fogadta Lord *Grenville*, mindazért hogy nem mindjárt botsátotta ötet maga eleibe, mind pedig azért, hogy a' midön eleibe botsátotta volna is, sarui vóltak a' lábain. — 6) Hogy azon selymet, mellyet a' Spanyol kalmárok a' *Richery* Fr. Admiralis által el fogatott hajókon vásárlottanak és a' N. Britanniával kötött békeségnek törvényei szerént Angliába küldöttek, a' Londoni ministerium erőszakosan el vétette. — 7) Hogy mind a' közép, mind más tengerekben sok Spanyol hajókat le tartóztattak, 's velek törvénytelenül bántak az Anglus hajós vezérek. — Annakokáért parantsolatja vagyon *de la Casas* Markiónak a' maga udvarától ezen panaszokra egyenes és categorica feleletet kívánni, és hogyha az elégtévő nem lenne, minden haladék nélkül oda hagyni Angliai Országot.

Ezen 's több ehez hasonló szoros környülállások miatt Aug. 3-ik napján titkos kabinetbeli

Tanáts tartatott az udvarnál, mellyben minden Status ministereknek jelen kellett lenni. — Ennek végződése után mindjárt azon napon útnak indúlt az All-Status Titoknok *Hammond* úr, a' mint mindenek vélik, *Berlin* felé. — A' nékie adatott instructio mélységes titokban tartatik. — Sokan úgy gondolkoznak, hogy a' Londoni ministerium is hajlandobb most a' Fr. nemzettel való meg békülésre, mint vólt ennekelötte, és hogy olly békességes tikkelyeket lészzen a' Directorium eleibe tejendő, mellyeket lehetetlen lészzen ennek el nem fogadni, mivel nem a' Frantzia, hanem egy harmadik nemzet kárán vagynak építetve. Azt is el végeztetnek lenni mondják a' fent említett titkos gyűlésben, hogy ha valamiképen magános békességet kötne az Austriai Ház a' Frantziákkal, akkor olztán minden napkeleti és napnyugoti *Indiákban* lévő *Britanniai* seregek vissza hivatassanak az anya Országnak védelmezésére, melly ellen egész hadi erejeket fordítani igyekeznek a' Frantziák.

A' *Gvernseyi* és *Jerseyi* szigetekben tartózkodott Frantzia emigransokat *Angliába* vitette által a' Londoni fő kórmányszék. Ezek közt találtattak olyanak, a' kik vénségek, nyavalyáik, és egyéb szoros környülállásaik miatt a' nevezett szigetekben való hátra maradásra engedelmet kértenek 's nyertenek is, úgy mindazáltal, hogyha valami úton módon oda mennének a' Frantzia patrióták, magoknak fognának az ott maradt vénnek, betegek, gyermekek, terhes és szülő asszonyok hagyattatni. — Azonközben meg tétettek a' szükséges védelmező rendelések a' *Cantiumi* kikötő helyek körül, a' hol leg első próbat tehetne az ellenség az *Angliába* való ki szállásra.

A' *Livornói*, és több Olasz Országi kikötő helyeknek Frantziák által lett el foglaltatása miatt, *Angliából* kelletik a' közép tengeren és napkeleti *Indiában* lévő *Britanniai* hajó seregeknek eleséget küldeni, mellyről meg is tette a' fő kórmányszék a' szükséges rendeléseket. — Újokban 10 gyalog

regement fog *Angliába* fel állítatni, és azok, ha más környülállások akadályt nem tésznek, napnyugoti *Indiába* küldtetni.

Batáviai Respublika.

Nagyon ditsekednek a' *Hágai* levelek, hogy a' Fr. ármádiáknak Német Országban való szerentsés előmenetelek a' *Hollandiai* Respublikának is tsendességet és állandóságot fognának szerezni, holott, ha józanon gondolkoznának, igen sikamló jégen épültnék lenni találnák reménységeket. Azal biztattyák ugyan őket a' Frantziák, hogy az *Orániai* Ház valamellyik Német Orzági tartományt nyervén el a' helytartói fejedelemség helyett, maga sem fogná többé abba való vissza helyheztetését sürgetni; de ez az igiret is bizonytalan, fővenyen épült, és könnyen fel forditathatik az *Austriai* ártillériának tüzes szelétől. — Gondollyáké a' Batavusok, hogy az egyesült *Angliai-Orosz* flotta héjába ólalkodják a' *Texel* előtt? Gondollyáké, hogy a' *Londoni* messze látó politika térdet fejet fogna a' *Párisi* Directorium fortélyainak hajtani? Gondollyáké, hogy a' *Petersburgi* udvar vesztegelve fogná a' Német Birodalom régi alkotmányának fel bontatását, és sok fejedelmeknek ösi jussaiktól való meg fosztatásokat szemlélni? Gondollyáké, hogy Fr. törvényt engedjenek magoknak szabadtatni a' több *Európai* hatalmasságok? Felettébb meg tsalatkoznak *Batavus* uraimék, hogyha ezen puszta lehetőségeket valóságoknak lenni képzelik.

De la Court Leydai polgár és nemzeti biztos tétetett Aug. 20-ik napján a' *Hágai* Conventnek előülőjévé. — Harmad nappal annakelőtte *Nieuwenhuysen* polgár választatott a' Convent archi-váriussáva, hanem azzal vádoltatván néhány N. Gyűllés tagjai által, hogy ő még most is titkos barátja légyen az *Orániai* hertzezi Háznak, nemtsak ezen hivatalra való választatása meg másolatott, hanem előbbi tisztségetől, az az Expedi-

torságától is meg fosztatott. Illekenpen a' *Hágai Convent* közzé is konkolyt hintett már a' Sátán.

A' *Hollandiai* tartománynak mostani administratori azt a' meg jegyzést tették a' *Hágai Convent*hez küldött jelentésekben, hogy lehetetlen nagy zenebonatámadás nélkül az uralkodó valás régi privilegiumainak el töröltetéséről hozott decretumát tökéletességre vinni, egyéb aránt minden egyéb vallás alkotmányáról tett végzéseit igyekezni fognak végre hajtani. — A' *Bournonville* Fr. Generális ellen tett *Utrechti* vádaknak vizsgálására ki rendeltetett Commissió ártatlannak lenni találta ötét, mellyről jelentést is tett a' Conventnek. — A' Frantzia minister *Noel* promemóriájára, mellyben a' Batáviai Respublika új Constitutiójának tökéletességre való vitelét sürgette, azt válaszolta az annak készítésében foglalatoskodó Commissió, hogy annak nevezetesebb tzikelyei már el készültek, és hogy hat hólnap múlván a' többi is el fog készülni. — Az Aug. 20 ik napján tartatott gyűllésben azt végzette a' Convent, hogy ezen Respublikának ministerjei, Consuljai és Agensei semmi külső hatalmasságtól Commissiót magokra ne vállaljanak; hogy a' *Levantai* Hollandus Consulok szüntelen való correspondentiát tartsanak a' *Konstantzinápolyban* lévő Hollandus Ambassadörrel, az az, első rangú követtel, és hogy különös engedelem nélkül semmi idegen hajónak ne engedjék a' Respublika vitorláit fel függeszteni.

Olasz Ország.

A' *Rómában* lévő, és ottan sokféle kégyetlenség nemeit gyakorló Frantzia Commissariusok olly gyűlölségesekké tették magokat a' nép előtt, hogy ők még tsak az útzán sem mérészelnek magok lábain meg jelenni, és életek bátorsága végett kettős strázsát tartanak kvártélyaiknak ajtai előtt.

A' *Verónai* Proveditor, az az, fő Commendans egy panaszolkodó levelet küldött a' Fr. Ge-

nerálításnak az ott, és a' váras környékén kvártélyozó Fr. seregek ellen, a' mellyek semmi névvel nevezendő lakosnak nem kedveznek, hanem mind a' nemeseket, mind a' parasztokat egy formán nyomorgatják, vagyonaikat el ragadozzák, feleségeiket 's hajadon leányaikat erőszakkal megszeplősítik, templomaikat ki pusztítják, óltarait meg szentségtelenítik, papjaikkal illetlen módon bánnak, egy szóval, nints ily kegyetlenségnek neme, mellyet végbe ne vinnének, még pedig, jegyezzük meg, egy olly tartományban, melly a' Fr. revolutiónak egész ideje alatt tökéletes neutralitással viseltetett. — Ezen, 's ehez hasonló történetekből előre képzelní lehet, mit várhatnak azok a' nemzetek, a' mellyek nem esmérvén a' Fr. Constitutió alkotmányát, és azon minden más nepeket lábaik zsámolyaivá tenni akaró felváltkodott nemzet kevélységét, ha világossan nem is, de alattomban úgy kívánják közikben való meneteleket, mint az Izraeliták az eljövendő Messiást. — Nem mind arany az a' mi fénylik. Ők ugyan a' köz nép messiásainak, az emberiség elnyomatott jussai helyre állítóinak, a' köz nép valóságos barátjainak lenni tartják magokat, azomban a' régiség sem mutathat nagyobb tiranusokat náloknál. — Így bántak az őket szívszakadva várt A. Belgákkal, a' Biponti hertzezségnek, a' Palatinatusi V. Fejedelemségnek, a' Lütichí, Vormátziai, Spirai püspökségeknek, a' Heszzen-Darmstadt Landgrófságnak, a' Moguntziai, Treviri és Kolóniai Érsekségeknek, sőt a' mi több a' coalitiótól legelsőben el állott 's velek békeségre lépett Berlini udvar Westfaliai és Geldria örökségeinek lakosival is. — Ezekről értekezzenek jövődöbeli sorsaikról azon vidékeknek lakosai, a' kik a' Fr. szabadság és egyenlőség bódító magvait még előre szivekbe bé plántáltatni engedték.

A' *Bonóniai* tartomány is keserűnek lenni tapasztalja annak kívülről szép színt mutató, de belől egészen férges gyümölsét, most érzi, hogy nemcsak semmit nem nyert, sőt inkább felettébb

sokat vezetett a' Fr. szabadság hervadó fajának közöttök lett fel állitása után. Meg nem elégedtek azzal ezek az új despoták, hogy azon tartomány lakósainak velőjét ki szívták, ezüstjeiket aranyaikat el ragadozták, ritka régiségeiktől megfosztották; hanem e' mellett ifjaikat erőszakosan fegyverbe öltöztetvén *Mantua* várának ostromlása alatt, a' várbeli ártilléria leg hevesebb tüze eleibe küldötték, 's tsak nem mind egy láb big fel áldozták machiavellusi gonosz politikájoknak. Mindezeknek néhány *Bonóniai* nemesek mondatnak szerző okainak lenni, a' kik úgy szólván, magok készítettek utat az ellenségnek oda való bé menetelére.

Elegyes dolgok.

Valence Generál, a' ki *Dümourierrel* egyetemben a' Fr. armádiát el hagyta, most már, három színű kokárdát visel a' kalapján, reménylvén, hogy ez által szabadságot nyerhet a' hazájába való vissza térésre. — *Ferdinánd* Austriai fő hertzeg, és Austriai Lombardiának kapitánya, halván *Mantua* városának a' Fr. ostrom alól lett fel óldoztatását, igen sok alamisnát ósztogattatott ki a' *Triesti* szükólködő szegények közt, e' mellett, a' magát derekasan védelmezett *Mantuai* katona őrizetnek egy napi zsóldot küldött ajándékba. — A' mint hallatik, azon esetre, hogy a' Frantzia nemzet tisztességes békességet nemtsinal a' Fels. Austriai Hazzal, Anglia egynéhány ezerből álló Orosz sereget fog maga zsóldjába fel venni. — A' Palatinatusi választó fejedelem, és egyfzersmind Báváriai hertzeg *Monachiumból* lett el menetele előtt, a' Cs. K. armádiának által adatta az *Ingolstadt* erősséget. — Némellyek kétségbe akarván ezen hirt hozni, azt beszélik, hogy ő is fegyverüzülésre lépett volna *Moreau* Fr. vezérrel. — A' *Teutonicus*, vagy Német vitézi Rendnek *Frankfurtban* lévő templomából ki vitték a' Frantziák azon ditsösséges festett képet, melly által a' Bóld. Szűz menybe lett fel menetele ki ábrázoltatott. Azon *Moguntziai* granateros batallionnak, melly

az oda való katona őrizetnek Frantziák ellen lett kiütésének alkalmatosságával magát igen derekasan viselte, egynéhány hordó bort ajándékozott az oda való kormányozó *Neu Cs. K. Generális*. A' *Filipsburgi* és *Manheimi* erősségek jövődöbeli sorsok eránt alkuba erefzkedtek az ostromló Fr. vezérek. — Az *Ehrenbreitsteini* katona őrizet még most is vitézi módon védelmezi magát. — Ezen várnak szoros ostrom alá való rekefztését *Bournonville* Generálisra bizta a' *Párisi* Directorium. A' *Kolóniai* protestans lakosoknak épen azon jus adatott a' kereskedésre, a' mellyel ez előtt *exclusive* birtak vala a' *Catholicus* lakosok. — Úgyan ottan minden közönséges hivatalt viselő személyek szoros visgáltatás alá vettettek, és a' kik, vagy vénségek, egészségtelenségek, vagy elmebeli tehetetlenségek miatt hivataljaik viselésére alkalmatlanoknak lenni találtatnak, el fognak botsáttatni. Az ennekelötte elztendővel *Heidelbergából Párisba* küldetett kezesek, engedelmet nyertek a' hazájokba való vissza térésre. — *Hammond* Anglus ministernek *Berlinbe* lett menetele nagy figyelmetességre indította a' *Publicumot*. — A' *Hollandiai* zsidóságnak épen azon jussokat engedett a' *Hágai* Convent, a' mellyekkel birnak a' keresztyények, mellyek szerént az *Izraelitak* sem fognak ennekutánna a' közönséges hivatalokból ki rekefztetni. A' *Schweinfurt* mellett Frantziák által el vétetett három hajók a' *Lüttichi* (*Leódiai*) püspök hertzeg pénzével, jószágaival, és templombeli ékességekkel vóltak meg rakva. — A' *Königsteini* erősséget földig akarják a' Respublikánusok rontani. — *Priestley* Amérikai igen hires orvos Doctor hivatalt vett a' *Lejdai* fő iskolában való Professor-ságra, hanem nehezen fogja azt el fogadni, kikáltképen *Hollandiának* mostani környülállasai közt. — A' *Rómában* eddig tartózkodott Frantzia hertzeg asszonyok *Nápolyba* fognak onnan menni. A' *Monachiumban* vólt kintstár, az udvari kapolnának egynéhány milliomot érő ékességei, és a' Vál. Fejedelem palotájában lévő drága házi bútorok hajókra rakatván bátorságosabb helyre

küldettek. — *Aixban*, Provinciának fő városában ismét nagy zenebona vólt, mellyben nem kevesen küldettek a' más világra. — *Portugalliának* határai felé számos ágyúkat küldött a' *Madritti* kormányzék. — *Lattaquiában*, *Syriának* nevezetes városában 43 minutumig tartó föld indulás lévén 3000 lakos temettetett el az ölzve dűllött épületnek kövei alatt. — Hasonló tsapás tapasztaltott *Trypolisban* a' fent nevezett tartománynak fő városában. — A' *Württembergi* örökös herczeg *Fridrik* ezen hólnapnak 21-ik napjára váratik *Londonba*, holott ölzve fog az Angliai király első szülött leányával párosítani. — Az ottan tartózkodó *Orániai* herczeg feleségével együtt meglátogatta *Oxfordot*, és az ott lévő híres fő iskolát. — Azok a' Német Országi tartományok és városok, mellyek ennekelötte örömmel vártak a' *Frantziákat*, most sérelmesen érzik a' *Fr. szabadtságnak* és egyenlőségnek keserű gyümölsét, nemcsak a' nemesség, papság és kalmárság, hanem még a' föld népe is. — *Nassau-Dillenburg* 180000, a' *Hachenburgi* Grófság 90000, *Wetzlar* 80000 liversből álló hadi sattsot kényszerítettik fizetni. — A' *Spáyeri* püspökségnek jobbágyai 180 ezer forinton, és sok mindenféle eleségen vették meg a' neutralitást. — Azon 100 szép paripát, mellyeket *Buonaparte* fő vezér küldött a' *Párisi* Directoriumnak, *Maylandban* nyerte. — A' *Madritban* lévő *Frantziák* nagy pompával inneplették meg Jul. 14-ik napját, a' mellyen t. i. a' *Párisi* bastilla le rontatott, 's következésképen a' *Fr. revolutió* el kezdődött. — A' *Marsiliai* utólsó zenebonában *Broglia* Gróf is jelen vólt. — Az ezen városnak kikötő helyét blokirozó, az az, zárva tartó *Britanniai* flotta égyet értett az ott lévő *Terroristákkal*. — A' Directorium parantso-latja szerént kemény büntetes alá vettette a' törvényes dolgokra ügyelő minister azon zenebonának indítóit. — *Károly Tódor* Palatinatusi V. Fejedelem és *Baváriai* herczeg Aug. 27-ik napján jutván *Prágába*, számos udvari tselédivel égyütt, az oda való kir. várnak égyik részébe szállott bé. —

Magyar Ország.

Máramaros Vármegyéből Julius hólnapjában.
 A' meg hóltaknak 48 óra előtt való el nem temethetések eránt meg újítatott Fels. Királyi parantsolatnak azt a' hasznát vette egy harmintzadnál lévő hajdú a' múlt Majusnak 5-ik napján, hogy gyermekét nem temette el elevenen. Meg hólt a' gyermek 3-ik May, vagy meg hóltak lenni láttatott, a' koporsója el kézfizetett, és 5-ben már hiris adatott a' harangok által a' temetésre. Mig e' meg esnék, egy új chirurgus legény vetődik a' halottas házhoz, a' gyermeket körül nézi, gyanúba esik, és Doct. *Palatini* Úrnak hirt adván, a' meg hóltat dörgölni kezdik, spiritusokkal élelgetni, 's egyszer fel éled, és kevés idő múlván eszik is. De tsak úgyan nem lehetett szerentsés hozzá a' szegény attya, mert harmad nap múlván ismét meg hólt, és akkor olztán, 48 óra múlva sem támadhatott fel, és most már el temetettvén nyugszik a' hallottak közt.

Consiliarius *Groszsmid* Úrnak egy új ásványt hoztak bé a' *Körösmezei* még tsak kezdetében lévő Bányából, mellyet bátor nagy bányász, még is sem maga, sem mások nem esmérnek. — Az ásvány tiszta fekete, könnyű mint a' leg jobb takték pipa, és a' vizen sem merül le, a' törése mint a' pöfetegnek, de ha újával meg simítja az ember, a' leg szebb pallérozással tündöklik. Ize semmi, hanem szaga van olyanforma mint az égett földnek, de az is igen gyenge. — Küldött a' fent nevezett Consiliarius úr a' felsőbb helyekre is próbára, mint igen curiosus úr, mi lesz belőle, meg fogom jövendőben irni.

* * *

*

Mosonból Aug. 24-ik napján, *Mária Kristina* kir. fő hertzeg asszony, a' Magy. Óvári uradalomnak birtokosa, az ide való uraságbeli fő tisztéknek parantsolatot küldött az eránt, hogy a' szükség és szoros körülállások azt kívánván, hogy a' haza a' dühös ellenség ellen illendöképen védelmeztessék, fogjanak a' recrutirozáshoz, és fo-

gadjanak Fels. Urunk hadi szolgálatjára annyi alkalmas ifjú embert, a' mennyit tsak lehet. A' jö növésű ifjaknak 100, az alább valóknak 20 — 30 forintokat fizettett ő kir. hertzege foglalóba, egyfersmind arra kötelezi magát, hogy azoknak, a' kik a' háború végződése után szerentsé- sen vissza térnek, nem tsak meg engedi uradalmaiban való le telepedéseket, hanem ennekfelette hóltok napjaig minden uraságbeli adótól szabadok és mentek fognak lenni. Ezen királyi fényes- igiretnek mindjárt az a' sikere leve, hogy két nap alatt 70 ifjú ember jelentette magát a' katonai szolgálatra.

* * *

*

Nagy méltóságú R. Sz. B. Gróf Széki *Teleki József* Úr Ő Excellentiája, Cs. K. belső Status Tanácsos, Tek. Ugotsa Vármegyének Fő Ispánnya, a' Duna mellyéki Reform. Superintendentziának Fő Curatora, a' tudományoknak és tudósoknak nagy betsüllője és kedvellője, hofzas nyavalyája után *Pesten*, e' mostan folyó hólnapnak első napján ditsösséges, és mind a' két Magyar Hazának igen hasznos élete pályáját el vegzette.

Tudománybeli Jelentés.

Hazámnak szeretete kötelezi az én tsekély tehetségemet is a' köz szolgálatra: e' tzélből buzgó indulatomnak zsengejéül az asszonyoknak nyavalyáiról egy munkát készíteni igyekeztem. Magában foglalja ezen már tsaknem egészen készen lévő munkám a' szűzeknek, magtalanoknak, terheseeknek, szülőknek, szoptatóknak, özvegy és koros asszonyoknak nyavalyáikat és orvoslások módját az orvosi tudománynak mai időbeli megjobbitása és rendbe szedése szerént. — Igyekeztem mind az orvosoknak mind a' nemorvosoknak számokra irni, hogy tudnillik orvostársaimnak emlékeztető, magának pedig az asszonyoknak életét, és maga tartását igazgató környvül lehessen.

Előfizetést nem kívánok; de minthogy az orvosi könyvek még eddig kevés kezek között szoktak főrogni, és a' Magyarok tsak Hazánkban

maradnak: azért bizodalmassan kérem a' két Hazában lévő könyváros és könyvkötő urakat, hogy a' jövő November végeig a' magokat jelentő Urakat és Affzonságokat fel jegyezni, és leg alább tsak számokat, a' nyomtatványok számával lehető terjeszkedés végett ide *Pápára, N. Zsoldos György* Könyváros Urnak meg írni méltóztassanak. — *Pápán* Aug. 18-ik napján 1796-ik esztendőben.

Zsoldos János,
orvos Doctor és a' Jénai Term.
Társáságnak egyik tagja.

H i r - a d á s.

A' Mlgs. Gr. *Tólnai Festetits György* Úr Ö Felsége Kamarássa, minekutánna Nms. *Somogy Vármegyében* fekvő *Csurgói* Uradalmában, ugyan *Csurgó Mező Várossában*, a' két valláson lévő Protestans, már most is nagyon meg szaporodott tanuló ifjúság számára, nem tsak roppant iskolát építettett, Professorokat fundalt, és alumniomot rendelt, hanem hogy a' vidéki tanulóknak annál alkalmasabb szállások lenne, egy kellemetes környéket, ház helyeknek-is ki-méretett volna, a' mellyen már is, külömbféle mester emberek telepedtek-meg: annakokáért a' magoknak lak helyet kereső, mind a' két renden lévő Protestans mester embereknek, és másoknak is, ezenel tudtokra adattatik, hogy ezen oskola vidékén, még több ürefs ház helyek-is légyenek, őllyan fel-tételek alatt ki-adni valók: hogy

1-szor. Az építők, egy konyhához, és ahoz való kéményhez az Uraságtól téglát ingyen kapnak.

2-szor. Azon házaikat mindenkor szabadon el-adhatyák.

3-szor. Az Uraságnak való robottázástól, szolgálat tételtől, örökösön szabadok lesznek, és e' helyett, egy egy ház helytől, esztendőnként tsak egy aranyat fognak fizetni. — Annakokáért, a' kinek ottan meg-állani, és építeni szándéka volna, a' végett egyenesen az Uraság Tisztartójánál jelentheti magát.